

บทที่ ๓
ระเบียบวิธีวิจัย

ในบทนี้จะได้กล่าวถึงขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินการวิจัย ตามลำดับดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่หนังสือพิมพ์รายวันที่จัดหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนไว้โดยเฉพาะ เป็นประจำสม่ำเสมอ โดยศึกษาตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๖ เหตุที่เลือกศึกษาหนังสือพิมพ์ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ เพราะต้องการศึกษาว่า หนังสือพิมพ์มีลักษณะการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนอย่างไร ภายหลังจากที่ได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ มาแล้วระยะหนึ่ง ซึ่งในแผนพัฒนาฉบับนี้ได้ระบุถึงหน้าที่และบทบาทของสื่อมวลชนในเรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชนไว้อย่างชัดเจน

หนังสือพิมพ์รายวันที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ มีทั้งหมด ๑๐ ชื่อฉบับดังนี้

หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน มีหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นประจำทุกวันจันทร์ (ภายหลังเปลี่ยนมาเป็นวันอาทิตย์) เริ่มศึกษาตั้งแต่ฉบับวันจันทร์ที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ จนถึงฉบับประจำวันอาทิตย์ที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๖ เป็นระยะเวลา ๑ ปี รวมจำนวนทั้งสิ้น ๔๒ ฉบับ

หนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวัน มีหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นประจำทุกวันเสาร์ เริ่มศึกษาตั้งแต่ฉบับประจำวันเสาร์ที่ ๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ ถึงฉบับประจำเสาร์ที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๖ รวมจำนวนทั้งสิ้น ๕๑ ฉบับ

หนังสือพิมพ์แนวหน้า มีหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นประจำทุกวันอาทิตย์ เริ่มศึกษาตั้งแต่ฉบับประจำวันอาทิตย์ที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ ถึงฉบับประจำวันอาทิตย์ที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๖ รวมจำนวนทั้งสิ้น ๕๒ ฉบับ

หนังสือพิมพ์บ้านเมือง ไทยรัฐ สายกลางและมหาชัย เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นประจำทุกวัน แต่เลือกกลุ่มมาศึกษาเพียงสัปดาห์ละวัน ตั้งแต่วันศุกร์ที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ ถึงวันจันทร์ที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ.

๒๕๒๖ โดยวิธีหมุนเวียน (Rotated Sampling) เพื่อให้ได้ตัวอย่างหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ ครบทุกวันของสัปดาห์ เช่นฉบับแรก เริ่มศึกษาฉบับประจำวันศุกร์ที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ ฉบับต่อไปเลือกประจำวันเสาร์ที่ ๔ ตุลาคม วันอาทิตย์ที่ ๑๗ ตุลาคม หมุนเวียนไปตามลำดับวัน จนถึงฉบับประจำวันจันทร์ที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๖ เป็นฉบับสุดท้าย ถ้าฉบับใดตรงกับวันที่สุ่มไว้แล้ว แต่ไม่มีหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนในวันนั้นก็เลือกฉบับประจำวันต่อไป จากการสุ่มตัวอย่างวิธีนี้ได้ตัวอย่างหนังสือพิมพ์ชื่อฉบับละ ๔๖ ฉบับ

หนังสือพิมพ์เดลิเมล์ มีหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นประจำทุกวัน เว้นวันอาทิตย์ เลือกสุ่มตัวอย่างมาศึกษาสัปดาห์ละ ๑ ฉบับ โดยวิธีหมุนเวียนเช่นเดียวกัน ตั้งแต่ฉบับประจำวันเสาร์ที่ ๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ ถึงฉบับประจำวันจันทร์ที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๖ จำนวนรวม ๔๕ ฉบับ

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ มีหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นประจำทุกวันอาทิตย์ ได้ศึกษา ตั้งแต่ฉบับประจำวันอาทิตย์ที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ ถึงฉบับประจำวันอาทิตย์ที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๔ ซึ่งเป็นฉบับสุดท้ายที่ลงหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นประจำก่อนที่จะหยุดเสนอไป จึงมีจำนวนรวมเพียง ๗ ฉบับ

หนังสือพิมพ์ข่าวไทย มีหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นประจำทุกวันโดยสุ่มศึกษาตั้งแต่ ฉบับประจำวันเสาร์ที่ ๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ ถึงฉบับประจำวันจันทร์ที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ โดยวิธีหมุนเวียนดังกล่าวข้างต้น เนื่องจากหนังสือพิมพ์ฉบับนี้หยุดจำหน่ายตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๔ ระยะเวลาในการศึกษาจึงมีเพียง ๑ เดือน มีจำนวนเพียง ๔ ฉบับ

จำนวนหนังสือพิมพ์รายวันที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา หน้าสำหรับเด็กและเยาวชนครั้งนี้ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๓๔๕ ฉบับ

การจัดประเภทเนื้อหาที่จะวิเคราะห์

๑. การจัดประเภทเนื้อหาเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องการพัฒนาเด็ก และเยาวชน การจัดประเภทนี้อาศัยนโยบายและมาตรการในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕๒๙ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (๓๑๗-๓๒๒) ดังนี้คือ

๑.๑ การพัฒนาเด็กและเยาวชนด้านโภชนาการ หมายถึง เนื้อหาที่มีลักษณะให้ความรู้ ส่งเสริมและสนับสนุนด้านโภชนาการ การให้ความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องการดูแลระหว่างตั้งครรภ์จนถึง การคลอดลูกที่ถูกต้องแก่หญิงมีครรภ์ การส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การให้ความรู้ในด้านอาหาร เสริมและฟื้นฟูสภาพแก่กลุ่มเด็กหิวโหยโภชนาการ ส่งเสริมและปรับปรุงการจัดบริการอาหารกลางวัน การผลิตและประกอบอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ

ตัวอย่างลักษณะเนื้อหาที่สามารถจัดอยู่ในประเภทการพัฒนาเด็กและเยาวชนด้านโภชนาการ ได้แก่ เนื้อหาที่มีลักษณะสนับสนุนผู้อ่านให้รู้จัก เลือกบริโภคอาหารที่มีคุณค่าและปลอดภัย เช่น การ รับประทานผัก นมสด การเลือกซื้อ การปรุงและการถนอมอาหาร ข้าราชการจัดบริการอาหาร กลางวันแก่เด็กนักเรียนและเด็กในชุมชนแออัด การสนับสนุนให้เลี้ยงลูกด้วยนมแม่

๑.๒ การพัฒนาเด็กและเยาวชนด้านสุขภาพและสุขภาพจิต หมายถึง เนื้อหาที่มีลักษณะ ให้ความรู้ด้านสุขศึกษา การให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองและครูในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง โดยเน้นการให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองที่มีเด็กมีปัญหาด้านพิเศษ การเผยแพร่ความรู้ในเรื่อง การป้องกันการชื้อยาในทางที่ผิดของเยาวชน การส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพ ภาย สุขภาพจิตของเด็กและเยาวชน การสนับสนุนนโยบายการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กและ เยาวชนพิการ เผยแพร่ความรู้ในด้านคนพิการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในสังคม ส่งเสริมกิจกรรม สันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง และสนับสนุนให้ออกกำลังกายเป็นประจำทุกวัน การให้ความรู้แก่บิดามารดา ให้มีความตระหนักถึงความสำคัญของการเสริมสร้าง ภูมิคุ้มกันโรค

ตัวอย่างลักษณะเนื้อหาที่สามารถจัดเข้าประเภทการพัฒนาเด็กและเยาวชนด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ได้แก่ เนื้อหาที่มีลักษณะให้ความรู้ทางด้านสุขศึกษา การปฏิบัติตามสุขบัญญัติ ๑๐ ประการ การรักษาความสะอาด การให้ความรู้เกี่ยวกับอันตรายและโทษของยาเสพติด การปลูกผี ีฉีควัคซีน ตามเวลาที่กำหนด การออกกำลังกายและเล่นกีฬา เป็นต้น

๑.๓ การพัฒนาเด็กและเยาวชนด้านสติปัญญาและความสามารถพื้นฐาน หมายถึง เนื้อหา ที่มีลักษณะให้ความรู้ในเรื่องการพัฒนาเด็กในช่วงอายุ ๓-๖ ปี การเผยแพร่ข่าวสารเพื่อสนับสนุน กิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษาของชาติ การสนับสนุนการเรียนต่อ การเผยแพร่ข่าวสาร เพื่อเป็นการ สนับสนุนการขยายปริมาณ และการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการทางการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ โรงเรียนออกไปสู่เยาวชนในชนบทและแหล่งเสื่อมโทรม สนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาสำหรับ เยาวชนโดยเน้นการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้อื่นๆ ศูนย์รวมเยาวชนการศึกษาทางสื่อมวลชนและการฝึกอาชีพ

รวมทั้งเนื้อหาที่มีลักษณะให้ความรู้ทางด้านวิชาการ เป็นประโยชน์แก่การศึกษาทั่วไป

ตัวอย่างลักษณะเนื้อหาที่สามารถจัดได้ว่าเป็นการพัฒนาเด็กและเยาวชนด้านสติปัญญา และความสามารถพื้นฐาน ได้แก่ เนื้อหาที่มีลักษณะให้ความรู้ทางด้านต่าง ๆ เช่นด้านวิชาการ ความรู้รอบตัว นอกจากนี้แล้วยังครอบคลุมถึงเกมฝึกสมองและฝึกทักษะต่าง ๆ ข่าวสารการศึกษา ฝึกอบรม การแนะนำให้ผู้อ่านแสวงหาความรู้เพิ่มเติม เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ และห้องฟ้าจำลอง เป็นต้น

๑.๔ การพัฒนาเด็กและเยาวชนในด้านการเตรียมให้มีอาชีพ หมายถึง เนื้อหาที่มีลักษณะส่งเสริมและสนับสนุนหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานในภาคเกษตรอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นรวมทั้งการปลูกฝังให้มีเจตคติที่ดีและเห็นคุณค่าของการทำงานด้วยมือ ด้านให้บริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพแก่นักเรียน การเน้นวิชาชีพพื้นฐานตามความต้องการของท้องถิ่น โดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น การฝึกอบรมและเพิ่มเติมหลักสูตรวิชาชีพในสาขาใหม่ ๆ เพื่อเตรียมให้เด็กและเยาวชนมีอาชีพ การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการควบคุมการใช้แรงงานเด็กให้เป็นไปตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน การจัดตั้งศูนย์จัดหางานที่มีประสิทธิภาพให้ครบทุกจังหวัด การแนะแนว เผยแพร่ข้อมูลและข่าวสารตลาดแรงงานแก่เยาวชน ผู้ปกครองผู้ใกล้ชิด เพื่อเปลี่ยนแปลงนิยามในลักษณะงานอาชีพ การควบคุมสภาพโรงงานให้ถูกสุขลักษณะให้บริการข่าวสารในเรื่องเงินทุนกู้ยืมแก่เยาวชนที่มีปัญหาและพิการ เพื่อเป็นทุนเริ่มต้นในการประกอบอาชีพตามต้องการ

ตัวอย่างลักษณะเนื้อหาที่สามารถจัดได้ว่าเป็นการพัฒนาเด็กและเยาวชนในด้านการเตรียมให้มีอาชีพ ได้แก่ เนื้อหาที่มีลักษณะให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ แนะนำบุคคลต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพสุจริตและน่าสนใจ การแนะนำให้เด็กและเยาวชนรู้จักความต้องการและความถนัดของตนเองในการเลือกประกอบอาชีพในอนาคต สอนให้เด็กและเยาวชนเห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพสุจริต รู้จักสิทธิที่ตนพึงได้รับตามกฎหมายแรงงาน เป็นต้น

๑.๕ การพัฒนาเด็กและเยาวชนด้านสังคม วัฒนธรรม จริยธรรม และการเมือง หมายถึง เนื้อหาที่มีลักษณะแนะแนวปัญหาเด็ก ครอบครัว เน้นความสำคัญของความสัมพันธ์ในครอบครัว และวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การให้ความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรมอย่างจริงจังและแพร่หลาย รวมทั้งด้านจริยธรรม ศาสนา และเผยแพร่สนับสนุนค่านิยมที่ถูกต้อง ควบคุมและป้องกันวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสม ให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองอย่างถูกต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญของประเทศ เพื่อปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองให้แก่เยาวชนทุกระดับสนับสนุนการจัดกิจกรรมภาคปฏิบัติ เพื่อให้เยาวชน

ที่มีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมให้มีกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม กระตุ้นเยาวชนให้รู้จักวิธีคุ้มครองป้องกันตนเองจากอบายมุขและสิ่งแวดลอมที่เป็นภัยต่อชีวิตและสังคมส่วนรวม

ตัวอย่างลักษณะเนื้อหาที่สามารถจัดเข้าประเภทการพัฒนาเด็กและเยาวชนด้านสังคม วัฒนธรรม จริยธรรม และการเมือง ได้แก่ เนื้อหาที่มีลักษณะให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรมและการเมืองของไทยและต่างประเทศ ให้ความรู้เกี่ยวกับสถาบันต่าง ๆ ที่สำคัญของประเทศชาติ เช่น ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และประชาธิปไตย ให้เด็กและเยาวชน รู้จักสิทธิที่ตนพึงได้รับและหน้าที่ ที่ตนพึงปฏิบัติ เป็นต้น

๒. การจัดประเภทเนื้อหาเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องค่านิยมในหน้าเด็กและเยาวชน การวิเคราะห์เนื้อหาประเภทนี้อาศัยคู่มือปลูกฝังค่านิยม กลุ่มสื่อมวลชนของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๒๖ : ๑ - ๓๔) เป็นแนวทางการจัดประเภท ค่านิยมเหล่านี้เป็นค่านิยมที่สื่อมวลชนจำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทในการปลูกฝังและส่งเสริมให้มีในเด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป ได้แก่

๒.๑ ค่านิยม เรื่องการประหยัด ได้แก่ เนื้อหาที่มีลักษณะชักชวนและส่งเสริมในเรื่องการรู้จักการใช้ รู้จักออมทรัพย์สิ้น เวลา ทรัพยากรทั้งส่วนตนและสังคมตามความจำเป็นให้เกิดประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าที่สุด ให้รู้จักการนำทรัพยากรธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งรวมถึงการอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและให้รู้จักดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพฐานะความเป็นอยู่ของสังคมและส่วนตน

ตัวอย่างลักษณะเนื้อหาที่สามารถจัดได้ว่าเป็นเนื้อหาที่ปลูกฝังและส่งเสริมให้เกิดค่านิยมในเรื่องการประหยัด ได้แก่ การประหยัดเงิน การออมทรัพย์ การใช้ของอย่างคุ้มค่า เช่น สมุด หนังสือ เรียงน ของเล่นและของใช้อื่น ๆ การประหยัดเวลา โดยการใช้เวลาประโยชน์เต็มที่ เป็นต้น

๒.๒ ค่านิยมเรื่องความขยันหมั่นเพียร ได้แก่ เนื้อหาที่มีลักษณะปลูกฝังและส่งเสริมในเรื่องความเพียรพยายามทั้งในด้านการศึกษาเล่าเรียนหาความรู้เพิ่มเติมและการทำงาน ประกอบอาชีพสุจริตอย่างกระตือรือร้นและตั้งใจจริงด้วยความมานะอดทน ความขยันหมั่นเพียรนั้นควรมีจุดหมายแห่งชีวิต หรือเพื่อบรรลุความสำเร็จในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งด้วย รวมถึงการรู้จักแก้ไขปัญหาลุปรรรคต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ การนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาตนเอง การทำงานให้ดีขึ้นเพื่อให้เป็นผู้รอบรู้และหัดต่อเหตุการณ์

ตัวอย่างลักษณะ เนื้อหาที่สามารถจัดได้ว่าเป็นเนื้อหาที่ปลูกฝังและสร้าง เสริมค่านิยมใน เรื่อง ความขยันหมั่นเพียรได้แก่ การให้คำแนะนำแก่เด็กและเยาวชนให้ขยันและตั้งใจ ในเรียนหรือทำงาน อย่างเต็มความสามารถ การรู้จักช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาส หรือ เนื้อหาที่ก่อให้เกิดความรู้สึก เข้มแข็ง อดทนที่จะฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้ เป็นต้น

๒.๓ ค่านิยมเรื่องความมีสติและปัญญา ได้แก่ เนื้อหาที่มีลักษณะปลูกฝังให้เกิดความรอบรู้ การรู้ตัว รู้จักยับยั้งชั่งใจไม่ประมาท รวมทั้งมีความรอบรู้ทั้งรู้เหตุผลและรู้จักใช้สติปัญญา และพิจารณาอันถูกต้องให้ เป็นประโยชน์แก่ตนเองสามารถใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข ตั้งเป้าหมายในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องรวมทั้งรู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ฝึกให้รู้จักใช้สติปัญญาความรู้ความสามารถที่มีอยู่ให้เต็มที่

ตัวอย่างลักษณะ เนื้อหาที่สามารถจัดได้ว่ามี ลักษณะสนับสนุนและสร้างค่านิยม เรื่องความมีสติและปัญญาได้แก่ เนื้อหาที่สอนให้รู้จักคิดก่อนทำ มีความรอบคอบในการปฏิบัติงาน การรู้จักระมัดระวังรักษาความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่น เช่นการระมัดระวังในการข้ามถนน การตั้งอยู่ในความไม่ประมาท เป็นต้น

๒.๔ ค่านิยมเรื่องการทำดีของตนเอง ได้แก่ เนื้อหาสาระที่มีลักษณะปลูกฝังให้เกิดการทำดีของตนเอง การเคารพตนเอง เชื่อมั่นในความสามารถที่จะกระทำการใด ๆ ให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง แทนการคิดพึ่งผู้อื่น และไม่ทำตัวให้เป็นปัญหาหรือเป็นภาระแก่ผู้อื่นหรือหมู่คณะ รู้จักกล้าคิด กล้าทำในในสิ่งที่ถูกต้องและ เป็นที่ยอมรับแก่สังคม

ตัวอย่างลักษณะ เนื้อหาที่จัดได้ว่ามีลักษณะสนับสนุนและสร้าง เสริมค่านิยมใน เรื่องการทำดีของตนเองได้แก่ เนื้อหาที่แนะนำให้ช่วยตัวเอง เช่นใน เรื่องการเรียน การทำงานไม่ลอกเลียนแบบใคร มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง การประดิดประดอยของใช้หรือของเล่นด้วยตนเอง การรู้จักกล้าตัดสินใจทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นต้น

๒.๕ ค่านิยมเรื่องความรับผิดชอบ ได้แก่ เนื้อหาที่มีลักษณะส่งเสริมให้สำนึกในความรับผิดชอบ การมีความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ยอมรับผล การกระทำนั้น และพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม รู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตนรักษามลประโยชน์ส่วนรวม

ตัวอย่างลักษณะ เนื้อหาที่สามารถจัดได้ว่าเป็นการสนับสนุนและสร้าง เสริมค่านิยมใน เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ เนื้อหา ที่กล่าวถึงขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบต่อเด็กและ เยาวชน เช่นความรับผิดชอบต่อในเรื่องการเรียน คือ การตั้งใจเรียน ทำการบ้านและขยันดูหนังสือ ฯลฯ

หรือความรับผิดชอบ

๒.๖ ค่านิยมเรื่องสามัคคี ได้แก่ เนื้อหาที่มีลักษณะส่งเสริมให้เกิดความสามัคคี การมีความพร้อม เปรียง เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการกระทำกิจการใด ๆ ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพื่อให้เกิดประโยชน์และความสงบสุขในสังคม ซึ่งรวมถึงความร่วมมือในการพัฒนาประเทศ การรักษาประโยชน์ส่วนรวม

ตัวอย่างเนื้อหาที่สามารถจัดได้ว่าเป็นเนื้อหาที่มีลักษณะปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมเรื่องความสามัคคี ได้แก่ การทำกิจกรรมร่วมกันที่โรงเรียนหรือการช่วยกันทำงานบ้าน การเล่นกีฬาเป็นหมู่คณะ การร่วมมือกันรักษาสาธารณประโยชน์ เช่นการร่วมมือกันทำความสะอาดในวันสำคัญต่าง ๆ เป็นต้น

๒.๗ ค่านิยมเรื่องการยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม ได้แก่ เนื้อหาที่มีลักษณะปลูกฝังให้มีการยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม การมีศรัทธาและยึดถือปฏิบัติในแบบแผนความประพฤติ ซึ่งตั้งอยู่ในความดีงามและหลักธรรมของศาสนา เช่น เบญจศีล ทวีริโอตปปะ พรหมวิหาร ๔ สัปปุริสธรรม ๗ เป็นต้น รวมทั้งรู้จักใช้ปัญญาและธรรมะในการแก้ไขปัญหิต่าง ๆ ในชีวิต และเพื่อให้ประโยชน์แก่ทุก ๆ ฝ่าย

ตัวอย่างเนื้อหาที่สามารถจัดได้ว่ามีลักษณะปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม ได้แก่ เนื้อหาที่สอนให้เด็กและเยาวชนเป็นคนดี มีความเมตตา กรุณา เห็นความสำคัญของการประพฤติดี เห็นโทษของการประพฤติชั่ว รู้จัก บาป บุญ คุณ โทษ แนะนำให้ผู้อ่านรู้จักพุทธภาคี นิทานชาดก ฯลฯ รวมทั้งให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนาอื่น เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนิกชน

๒.๘ ค่านิยมเรื่องความมีวินัย ได้แก่ เนื้อหาที่มีลักษณะปลูกฝังการควบคุมตนเอง ให้ประพฤติปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผน และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม เพื่อความสุขในชีวิตของตนเองและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

ตัวอย่างลักษณะเนื้อหาที่สามารถจัดได้ว่าเป็นการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมในเรื่องความมีวินัย ได้แก่ การสอนให้เด็กและเยาวชนรู้จักการตรงต่อเวลา การรู้จักตั้งขยะให้เป็น ที่ การปฏิบัติตามกฎโรงเรียน กฎจราจรและกฎหมายบ้านเมือง การรู้จักตนเองให้เป็นคนมีระเบียบ เช่น เก็บของให้ถูกที่ ทำการบ้าน หรือท่องหนังสือเป็นเวลา เป็นต้น

๒.๔ คำนิยาม เรื่องความรักชาติได้แก่ เนื้อหาที่มีลักษณะปลุกฝังให้เกิดความรับผิดชอบในการรักษาเกียรติภูมิ และการสร้างเสริมความเจริญก้าวหน้ามั่นคงของประเทศ มีความรักไทย นิยมไทย สำนึกและภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีความผูกพันและห่วงแหนมาตุภูมิ การสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ซึ่งแสดงให้เห็นความเป็นไทยและรักษาไว้เป็นสมบัติคนรุ่นหลัง สามารถแยกเอกลักษณ์ ถิ่นทอดและปลุกฝัง เอกลักษณ์ของความเป็นไทย ไปยังชนกลุ่มอื่นได้ มีความนิยมชมชื่นในสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความเป็นไทยไม่ว่าจะเป็นวัตถุบุคคล ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี หรือถิ่นกำเนิด

ตัวอย่างลักษณะ เนื้อหาที่จัด ได้ว่าเป็นการปลุกฝังและสร้าง เสริมคำนิยาม เรื่องความรักชาติ ได้แก่ เนื้อหาที่มีลักษณะให้ความรู้ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของประเทศไทย ความเสียสละของบรรพบุรุษ ความรู้สึกรักและห่วงแหนความเป็นไทย เช่น ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทย และเนื้อหาที่ชี้ให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของไทย สิ่งใดควรปฏิบัติและสิ่งใดควรจะได้รับการปรับปรุงแก้ไข เป็นต้น

คำนิยามที่ตรงกันข้ามกับคำนิยามเหล่านี้จะถือว่าเป็นคำนิยามที่ไม่พึงประสงค์ เป็นคำนิยามที่ไม่ควรปลุก ฝังหรือ เสริมสร้างให้มีใน เด็กและเยาวชนไทย คำนิยามเหล่านี้ไม่ควรปรากฏในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชน

๓. การจัดประเภทเนื้อหา เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์เนื้อหา เรื่องภาษาหนังสือพิมพ์ที่ใช้ในหน้าสำหรับเด็กและ เยาวชน การวิเคราะห์เนื้อหาประเภทนี้อาศัยรายงานการวิจัยเรื่องภาษากันเขวลาชน วิวัฒนาการของภาษาเพื่อการเสนอข่าวในหนังสือพิมพ์ไทย ของจำนงค์ วิบูลย์ศรี และดวงทิพย์ วรพันธ์ (๒๕๒๖ : ๑๔๕ - ๑๔๖) เป็นแนวทางในการจัดประเภทการใช้ภาษาหนังสือพิมพ์ ที่มีผลกระทบต่อเด็กและ เยาวชนดังนี้คือ

๓.๑ ภาษาที่จะนำไปสู่ความคิดสองแง่สองมุม เช่น ภาษาสะแลง คำชวนที่ให้ความหมายสองแง่สองง่าม ความหมายหยาบโหลน

๓.๒ การใช้คำผิดความหมาย ซึ่งมีผลทำให้ผู้อ่านโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ เยาวชน เกิดความเข้าใจผิด และนำคำเหล่านั้นไปใช้โดยคิดว่าเป็นคำที่ถูกต้อง เป็นการใช้คำที่ไม่ตรงความหมายหรือผิดความหมาย ไม่ใช่ลักษณะนามหรือใช้ลักษณะนามที่ไม่ถูกต้อง ใช้ถ้อยคำรวบรัด เกินไปจนไม่เข้าใจหรือทำให้เข้าใจผิดความหมาย

๓.๓ การสะกด การันต์ผิดพลาด ซึ่งอาจจะเกิดจากความไม่รู้จริงของผู้เขียนข่าว หรือเกิดจากการผิดพลาดของผู้เรียงพิมพ์ เจ้าหน้าที่พิสูจน์อักษร จึงอาจทำให้ผู้อ่านที่เป็นเด็ก และเยาวชนได้เรียนภาษาที่ผิด ๆ ไปจากหนังสือพิมพ์

๓.๔ คำเสียดสีคำหมิ่นประมาท หมายถึง คำสรรพนามซึ่งหนังสือพิมพ์ตั้งให้แก่บุคคล ในข่าวโดยการดัดแปลงให้บุคคลในข่าว เสียดหยาม อาจทำให้ผู้อ่านโดยเฉพาะ เยาวชนเกิดความ ไขว้เขวหรือ เห็นคล้อยตามเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และอาจจะเลียนแบบการใช้คำ เสียดสี หรือหมิ่นประมาท เหล่านั้น

๓.๕ คำทับศัพท์และสำนวนต่างประเทศ ทั้ง ๆ ที่มีคำไทยและสำนวนไทยใช้กันอยู่ แล้ว

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ปริมาณเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและ เยาวชนและค่านิยมได้ใช้ เครื่องมือในการบันทึกข้อมูล โดยจัดทำเป็น ตารางรหัส (Coding Sheet) เพื่อบันทึกจำนวน ความถี่ของสาระหรือแนวคิด (Theme)

การวิเคราะห์เกี่ยวกับการใช้ภาษาในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชน ใช้ตารางรหัส เป็นเครื่องมือในการบันทึกข้อมูล เช่นเดียวกัน โดยบันทึกเป็นความถี่และเป็นคำ วลีหรือประโยค

ตารางรหัส เป็นตารางบันทึกการลงรหัสแยกตามประเภท เนื้อหาที่จะวิเคราะห์ตารางนี้ ใช้บันทึก รายชื่อหนังสือพิมพ์รายวันและวัน เดือนปีของหนังสือพิมพ์ทุกฉบับที่ศึกษาประเภทของ เนื้อหา ที่จะวิเคราะห์รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาต่าง ๆ

หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์

หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) มีดังนี้

เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนและเนื้อที่เกี่ยวกับค่านิยมจะใช้สาระหรือแนวคิด (Theme) เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ สาระหรือแนวคิดหมายถึงข้อความหรือประโยค ซึ่งอาจเป็น ประโยคธรรมดาหรือประโยคที่สลับซับซ้อนอาจกล่าวได้ว่าเป็นการพิจารณาถึงความหมายที่เกิดขึ้น ตรง ตามประเภทที่ได้จัดแบ่งไว้ (Berelson ๑๙๗๑ : ๑๓๘-๑๓๙) ลักษณะการใช้ภาษาในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนจะใช้คำ วลีหรือประโยค เป็นหน่วยในการวิเคราะห์

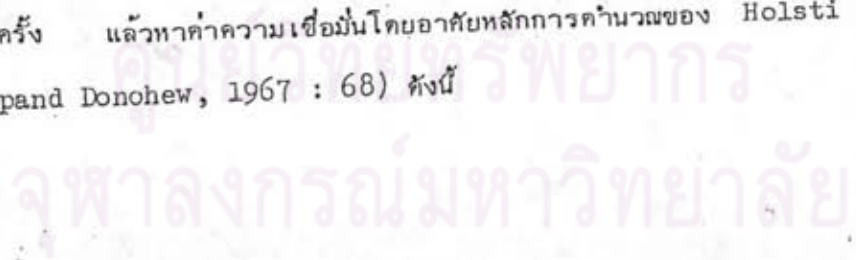
หน่วยในการระบุจำนวน (Unit of Enumeration) มีดังนี้

ปริมาณการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับพัฒนาเด็กและเยาวชน จะใช้ความถี่ของสาระเป็นหน่วยในการระบุจำนวน ปริมาณการเสนอเนื้อหาในเรื่องคำนิยมจะใช้ความถี่ของสาระเป็นหน่วยในการระบุจำนวน ลักษณะการใช้ภาษาในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชน จะใช้ความถี่ของคำ วลีหรือประโยค เป็นหน่วยในการระบุจำนวน

การทดสอบความเชื่อมั่นในการลงรหัส

ในการวิเคราะห์เนื้อหา จำเป็นที่จะต้องมีการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ในการลงรหัส แม้ว่าจะมีผู้ลงรหัสเพียงคนเดียวคือผู้วิจัยก็ตาม เพื่อให้มีความถูกต้องมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ในการลงรหัสจัดประเภทเนื้อหา การทดสอบความเชื่อมั่นครั้งนี้ เริ่มด้วยการหาผู้ร่วมลงรหัส ๑ คน แล้วสุ่มตัวอย่างจากหนังสือพิมพ์ที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ทั้ง ๑๐ ชื่อฉบับ โดยเลือกสุ่มจากหนังสือพิมพ์ทุก ๆ ๔ ฉบับ คือเลือกฉบับที่ ๔, ๑๐, ๑๔ ... ตามลำดับ ยกเว้นหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ที่มีเพียง ๗ ฉบับ จะเลือกทดสอบเฉพาะฉบับที่ ๔ และหนังสือพิมพ์ชาวไทยที่มี ๔ ฉบับ จะเลือกทดสอบเฉพาะฉบับที่ ๔ ดังนั้นในการศึกษาคั้งนี้ ผู้ร่วมลงรหัสจะต้องลงรหัสหนังสือพิมพ์ ๗๗ ฉบับ ผู้ที่ร่วมลงรหัสในครั้งนี้คือ นางสาวธารณี รอดสน นิสิตปริญญาโท ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ สาขาวิชาพัฒนศาสตร์พัฒนาการ

ผู้วิจัย ตรวจสอบการลงรหัสของผู้ร่วมลงรหัสกับการลงรหัสของผู้วิจัย เพื่อดูว่ามีความเห็นเหมือนกันที่ครั้ง แล้วหาค่าความเชื่อมั่นโดยอาศัยหลักการคำนวณของ Holsti (Budd, Thropand Donohew, 1967 : 68) ดังนี้

$$\text{สูตร ความเชื่อมั่น} = \frac{2(C_{1,2})}{C_1+C_2}$$

$C_{1,2}$ เป็นจำนวนครั้งที่ผู้ลงรหัสทั้งสองคนมีความเห็นตรงกัน

C_1+C_2 เป็นจำนวนครั้งรวมทั้งหมดของผู้ลงรหัสทั้งสองคนพิจารณา

ค่าที่ได้ออกมาควรมีค่าไม่ต่ำกว่า ๐.๗๕ (Goldsen and Kaolan อ้างใน Budd, Throp and Donohew 1967 : 68)

ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวนครั้งที่ผู้ลงรหัสสองคนมีความเห็นตรงกันคือ ๕๒๖ ครั้ง และจำนวนครั้งที่ผู้ลงรหัสสองคนพิจารณา คือ คนละ ๖๙๓ ครั้ง ดังนั้นจะแทนค่าลงในสูตรได้ดังนี้คือ

$$\begin{aligned} C_{1,2} &= 526 \\ C_1+C_2 &= 693+693 \\ \text{สูตร ความเชื่อมั่น} &= \frac{2(526)}{693+693} \\ &= \frac{1052}{1386} \\ &= 0.759 \end{aligned}$$

ดังนั้นแสดงว่าการลงรหัสครั้งนี้ สามารถเชื่อมั่นได้ว่ามีความถูกต้อง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ความถี่ทั้งหมดที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์รายวัน ในเรื่องการพัฒนาเด็ก และเยาวชน คำนิยม และการใช้ภาษาในหน้าสำหรับเด็กและ เยาวชนตามประเภทที่ได้กำหนดไว้เป็น เกณฑ์ในการศึกษานั้น ได้น้มาวิเคราะห์ดังนี้

๑. รวมความถี่เนื้อหาแต่ละประเภทที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ
๒. หาค่าความถี่เฉลี่ยของ เนื้อหาแต่ละประเภทที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ

โดยนำความถี่รวมของ เนื้อหาแต่ละประเภทของหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับมาหารด้วยจำนวนฉบับ (เล่ม) ของหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับที่ศึกษา ค่าที่ได้คือค่าความถี่เฉลี่ยของ เนื้อหาประเภทนั้น ๆ ในหนังสือพิมพ์ ๑ ชื่อฉบับ ดังสูตร

$$F = \frac{f_1 + f_2 + f_3 + \dots + f_n}{N}$$

$$= \frac{\sum f}{N}$$

F คือค่าเฉลี่ยของ เนื้อหาแต่ละประเภท

$f_1 + f_2 + f_3 + \dots + f_n$ คือจำนวนความถี่รวมของ เนื้อหาในแต่ละประเภท ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ

N คือจำนวนฉบับ (เล่ม) ทั้งหมดของหนังสือพิมพ์ ในแต่ละชื่อฉบับที่นำมาศึกษา

๓. ค่าความถี่เฉลี่ยที่ได้จะนำมา เปรียบเทียบปริมาณการ เล่นเนื้อหาประเภทต่าง ๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การ เก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลและรายละเอียดทั่วไปเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์รายวัน ได้จากห้องสมุดประจำคณะ นิเทศศาสตร์ และการสอบถามจากสำนักพิมพ์หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ

ตัวอย่างหนังสือพิมพ์รายวันที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้จากหอสมุดแห่งชาติ ท้าวาสุกรี